

יביע אומר הר גילה

פרשת שמות | גליון 280
כא' טבת תשפ"א
להפצת העלון / הארות / הקדשות
יעקב- 0528445949

זמני היום אופק ירושלים
מוצ"ש 17:18 | מוצ"ש ר"ת 17:50 | כניסת שבת 16:26

העלון מוקדש לפרשות והצלחת הגאון הגדול הר' בן ציון מוצפי בן מובה שלי"ם א"א אסתר בת ראושנה | עמית בת תקוה | שיראל בת אור לרפואה- דיאל בן גול, דוד יהונתן דיאל בן מובה, רעות בת תקוה הי"ו | לע"נ- משה בן שמחה. משה בן מרים. שמחה בת ראושנה זיווג הנן-חומר בן מול. ורד פרחיה בת בתיה. שיר בת אסתר. רות בת רבקה | להצלחת- מתפללי בית כנסת "יביע אומר" הר גילה.

מורנו ורבנו הלכה למעשה

עפ"י גאון עוזנו מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
ובנו הראשון לציון הרה"ג יצחק יוסף שליט"א

הדלקת נרות שבת חלק ב: א שנים או שלשה בעלי בתים שאוכלים בחדר אחד, וישנים שם, אחד מהם מדליק בברכה, ויכוין להוציא ידי חובה את השאר, והשאר יעמדו אצלו בעת הברכה ויכוונו לצאת בברכתו, וידליק כל אחד מהם על סמך ברכתו. אבל אם אוכלים בחדר אחד, ויש לכל אחד מהם חדר מיוחד לשינה, אחד מהם ידליק בברכה בחדר האוכל, והשאר יברכו וידליקו כל אחד בחדר השינה שלו. ומי שיש לו בן נשוי, ושבת יחד עם אשתו אצל הוריו, ויש להם חדר מיוחד לשינה, תדליק החמות בחדר האוכל בברכה, וכלתה תדליק בברכה בחדרה, וצריכה לתת הרבה שמן בנר שיעור שיספיק להדליק עד עת השינה. (שם עמוד קצ"ד).

ב אורח ששבת מחוץ לביתו (כגון משגיח כשרות) ונתנו לו חדר המיוחד לו לשינה, ואשתו עם ב"ב נשארו בביתו, כל שנמצא חוץ לביתו אפילו שהוא באותה העיר, מדליק בברכה בחדרו המיוחד, אע"פ אשתו מדלקת ומברכת בביתם. (שם עמוד קצ"ז).

ג מעיקר ההלכה אין כל חובה על הבנות הרווקות הסמוכות על שולחן הוריהן להדליק נרות שבת, ומעולם לא נהגו בנות הספרדים ועדות המזרח לעשות כן. ומכל מקום אם יש ברצונן להתנהג בחסידות ולהחמיר על עצמן להדליק נרות שבת בחדריהן, אסור להן לברך על הדלקת הנרות, אלא ישמעו הברכה מפי האם שהיא עקרת הבית, בעת שמדליקה בחדר האוכל, ויענו אמן, ואז ידליקו בחדריהן בלא ברכה. (שם עמוד קצה).

ד אחים ואחיות שאוכלים יחד בביתם עם הוריהם, וההורים עשו שבת מחוץ לבית, אחד מהילדים מדליק הנרות בברכה ומוציא את כולם, ומשפט הקדימה להדליק בברכה לבת הגדולה שבבנות, אם הגיעה למצוות, ואם לאו הגדול שבבנים ידליק בברכה. (שם עוד ר"ב).

ה בחורים פנויים שאין להם אישה, שנמצאים בישיבות, ויש להם חדר נפרד שכל אחד יש בו שנים או שלשה בחורים, אע"פ שמדליקים מטעם הישיבה בחדר האוכל, חובה על הבחורים שיש להם חדר מיוחד, להדליק נרות שבת בברכה, ואחד מן הבחורים (הנמצאים בחדר אחד) יברך וידליק, ויכוין לפטור את חבריו, וכן הם יתכוונו לצאת ידי חובתם, וידליקו בברכה בתורנות אחד אחד בכל ערב שבת. (שם עמוד ר"ב).

ו הדלקת הנרות לכבוד שבת קודש צריכה להיות במקום האוכל או במקום שרגילים להשתמש בו, אבל אם מדליקה את הנרות במקום שאין משתמשים בו, שאינו מקום חיוב, אין ההדלקה מועילה. ואישה חולה או יולדת ששוכבת במיטת חוליה, יכולים להביא לפניה את הנרות ולהניחם על כסא או ספסל, והיא תברך ותדליק, ויכולים אח"כ לקחת אותם משם, [כל מי שלא קיבל עליו שבת], ולהניחם בחדר האוכל. (ואע"פ שהמדליקה נתכוונה לקבל שבת בהדלקת הנרות עכ"ז במקום צורך יש להקל למי שלא קיבל עדיין שבת להזיזם למקומם, ולא אמרינן שהוקצה הנר למצוותו לכולם). (שם ע' ר"ג. ובהל"ע ח"ג עמ' מ"ה). המשך בדף אחרון.

חברי בית הכנסת 'יביע אומר' מקדמים בברכה את הרב משה פנחסי שליט"א

המתארח עימנו בשבת - להלן זמני תפילות ושעורי התורה

אמת נשית פתוחה

יום שבת	יום שישי
07:30 שחרית ודרשה הרב	16:10 שיר העשירים
14:00 תהילים לילדים	16:26 מנחה
14:30 שעור תורה עם הרב בבית הכנסת 'יביע אומר'	קבלת שבת ודרשת הרב ערבית
15:30 מנחה ואח"כ סעודה שלישית בבית הכנסת יחד עם הרב	19:30 שעור תורה עם הרב בבית כנסת 'יביע אומר'
17:15 ערבית ולימוד תנא דבי אליהו	

אחת הנקודות בחירה של האדם היא - האם יושפע מ- "מה יגידו".

פעם הלכו אב ובנו, האב רכב על החמור והבן הלך לידו ברגל. בדרך בהליכתם פגש אדם אחד את האב ואמר לו: "ואיך לא תרחם על בנך?" ירד האב מהחמור והעלה עליו את בנו. עד שפגש אותם אדם שני ואמר לבן: "זכי כיבוד אב הוא זה?" מיד עלו שניהם על החמור. פגשו אדם שלישי שאמר להם: "זכי איך לא תרחמו על החמור?" ירדו שניהם. פגשו אדם רביעי שאמר להם: "שלושה חמורים הולכים ואין אחד רוכב על חבריו..." סוף דבר היה שלקחו את החמור, ושמו אותו על שכמם... זהו סופו של מי שמנהל את חייו לפי "מה יגידו", ולא לפי שיקול דעתו - מהי האמת האלוקית הנדרשת. מה יגיד אלוקים?

כיצד המילה הנשגבת והנכספת 'מאוסר' קשורה למשמעות 'אישור'? רק מי שהרצון שלו מקבל אישור בשיקול דעתו אם זה רצון בוראו מרגיש 'מאוסר' ועל כך כתב דוד המלך "אשרי העם - שה' אלוקיו".

בשבת הבאה יתארח הרב ניתאי בדורי שליט"א

'אל תהי בז'

אמר לו השד- אתם לכו אכלו שתו ושמרו שבת בשמחה ובטוב לבב, השם יתברך יעשה לכם ניסים ואני מעמיד אתכם לפני המלך ביום ראשון קודם עמוד השחר. באותה שעה הלכו ושמרו את השבת בשמחה, ובזמן מוצאי שבת בא השד, לקח אותם והעמיד אותם לפני שער העיר לפני השרים. הלכו השרים והודיעו למלך שחכמי ישראל הגיעו והינם בשער העיר. ידע המלך כי הביאם הקב"ה לפניו בדרך נס כי מרחק הדרך היה גדול מאוד. אמר המלך אל השרים סגרו את שערי העיר ולא תתנו להם שיבואו לפני. אלא ילכו ויאכלו וישתו עד שלושה ימים ולאחר מכן תוליכו אותם למרחץ. בינתיים, בסתר ציווה המלך להסיק את המרחץ יומם ולילה כדי שכל מי שיכנס בו ישרף. לאחר שלושה ימים הכניסו אותם לבית המרחץ, הגיע השד וציון להם את המים. החכמים התרחצו והגיעו לפני המלך. שוב ראה המלך כי הקב"ה מציל את חכמי ישראל.

אמר להם המלך- אתם יודעים שאלוקיכם עושה לכם ניסים ולכן אתם מבזים אחרים. אמרו לו החכמים את דקלטינוס רועה חזירים אנחנו מבזים אבל דקלטינוס המלך אנו מכבדים, פייסו אותו, ונתן להם המלך רשות וחזרו לביתם.

זה שאמר התנא- אל תהי בז לכל אדם אם לא היה ה' עושה להם נס. היו כולם נהרגים במיתה משונה. ודבר זה למדנו מיוסף הצדיק שמתחילתו היה עבד ואח"כ נתגדל להיות מלך מצרים. נזהר אנו לכבד כל אדם. **שבת שלום.**

השקפה יהודית- הרב אהרון קצין

'אחרון יוצאי מצרים'

על ידי ששינה את סדרי הבריאה, והן את ידיעתו הברורה בכל אשר נעשה תחת השמש - על ידי שראה את נאקת בני ישראל, והן את השגחתו הפרטית שלא עזב את הארץ למקרים - כאשר בכל מכה ומכה שבאה עליהם הם ראו במוחש, כי בעת שאמר משה בשם הקב"ה שתבוא המכה, מיד היא החלה, וכאשר אמר שתסור היא הסתיימה. כמו כן מהעובדה שהמכות באו רק על המצרים ולא על בני ישראל, ראו את המושג של גמול **שכר ועונש!**

יצאת מצרים היא יסוד כל התורה כולה! עליה הושגת ונוצק בחוש אמונתו האיתנה של העם הנבחר. כל עיקרי האמונה מהחל ועד כלה הוכחו ואומתו אחד לאחד במצרים. שם התגלה פחו האין סופי וחסר המגבלות של הקב"ה, שם נוכחו הכל לראות עין בעין **'כי לי כל הארץ'**, וכי ה' 'בעל הבית' האמיתי של הבריאה, וזולתו אין אלקים!

נביא כאן מעשה מרטיט שסיפר הגאון **רבי חזקיהו משקובסקי שליט"א** (הובא בעלון "דרשו"):

ר' שמעון אליקון, סיפר לאחי הרה"ג אברהם יצחק שליט"א על אירוע נדיר אותו חווה בעת שהשתתף פעם בסיום הש"ס בארצות הברית.

"שבתי שם ליד יהודי מבוגר כבן תשעים" סיפר ר' שמעון, "וברגע סיום הש"ס, כאשר פרצה השמחה והמשתתפים פיזו ורקדו בכל עוז לשמחתה של תורה, הצעתי לאותו יהודי לרקוד יחד אתי, הוא נענה להזמנתי ואמר לי: **"בשמחה זו אני מספר אחד..."** שאלתי אותו: בשמחה שרבות יהודים משתתפים בה, מדוע הינך חושב שאתה מספר אחד...?"

"שב ואספר לך את סיפור חיי", אמר לי היהודי המבוגר, נולדתי ב**לובלין** וגדלתי על ברכי רב העיר **הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל**. פעם בהיותי ילד, בשמחת תורה נשא אותי המהר"ם על כפיו ואמר לי **"אתה תגמור את כל הש"ס"**. לימים פרצה מלחמת העולם השנייה, והנאצים ימ"ש העבירו אותי שבעה מדורי גיהנום. באחד מהם הושלכתי יחד עם עוד ארבעה נערים לבור עמוק... בצר לי זעקתי מעמקי הבור: **"הלוא המהר"ם שפירא אמר לי שאני יגמור את הש"ס... אני חייב להישאר בחיים..."**. וברוך ה' אני היחיד מבין הילדים שנשארת בחיים.

"עברה תקופה, צבא ארה"ב שחרר אותנו, ועברתי לגור בארצות הברית. המציאות החדשה וגשמיותה של אמריקה השכיחו ממני את אט את עברי. נישאתי אמנם לאשה יהודיה, אך חייתי כאמריקאי חילוני לכל דבר. נולדו לי ילדים, והם הלכו בדרך, ומוצאם היהודי כלל לא בא לידי ביטוי..."

עד שחל המפנה הגדול בחיי. לילה אחד נגלה אלי בחלומי מורי רבי לשעבר המהר"ם שפירא מלובלין ז"ע ואמר לי: **"אתה הרי חי בזכותי...! טענת שאמרת לך לגמור את הש"ס... על מנת כן ניתנו לך חיך במתנה... חזור לחיות כיהודי כשר, החל ללמוד את הש"ס ותסיימו..."**

"כשהתעוררתי לא נתן לי החלום מנוח, נזכרתי בעברי המפואר, בעיירתי ובמשפחתי, בנס הגדול כשניצלתי מן הבור ובהבטחתי לסיים את הש"ס... הבנתי כי מעתה עלי לשנות את אורח חיי ולמלאות את תפקידי. קראתי לכל בני משפחתי, סיפרתי להם את החלום, וכולנו יחד חזרנו בתשובה שלימה. התחלתי מיד ללמוד את הש"ס כהבטחתי, וכברכת רבי מאיר שפירא מלובלין,

והנה אני זוכה כעת לסיים את הש"ס!!! עתה מבין אתה מדוע אני **מספר אחד** בשמחה הזו...?"

יתן ה' שנזכה גם אנחנו להיות ממסיימי הש"ס כמה וכמה פעמים, אמן כן יהי רצון. **שבת שלום ומבורך.**

"ויוסף היה במצרים" לרמוז כמו שאמרו במסכת אבות- אל תהי בז לכל אדם. כי הלא יוסף היה במצרים מבית האסורים יצא ונהיה למלך כמעשה שהיה דקלטינוס המלך שהיה רועה חזירים במדינת טבריה וכשהיה מגיע הזמן שיקומו תלמידי רבי מהישיבה בחצי היום היו מכים אותו ומבזים אותו, והיה בוכה וצועק ולא היו שומעים לו.

לאחר זמן עלה מזלו ונעשה למלך, וזכר את אשר עשו לו היהודים שהיו מבזים אותו, הלך וישב בפמיים, שלח מכתבים לטבריה בערב שבת, ואמר- אני רוצה את חכמי ישראל שיבואו ויעמדו לפני ביום ראשון בבוקר קודם עמוד השחר ואם לאו אני גוזר עליהם להרוג אותם! כתב את המכתב, נתן ביד שליח וציווה שלא ימסור את המכתב לידם אלא בערב שבת בזמן המנחה. וכן עשה, לא מסר המכתבים אלא בשעה שהיה רבי הולך לטבילה וכשראה את המכתבים נתיירא עד מאוד עד שנשתנו פניו. כשבא רבי שמואל לטבול ראה את פני רבי שהיו שונות בעיניו. אמר לו- רבי למה פנך היום זועפים? ענה ואמר לו- כך וכך מכתבים שלח המלך וכך גזר עלינו. ענה לו רבי שמואל- אל תירא, בוא נלך ונעשה טבילת שבת ויעזור השם ויעשה לנו נס ויציל אותנו.

הלכו שניהם לטבול. באותה שעה בא ארגיטין השד, רקד לפנייהם והיה שמה. כעס עליו רבי ואמר- אני בצרה ובדאגה ואתה מרקד? אמר לו רבי שמואל לרבי- הנח לו, שפעמים על ניסים הוא מתראה, והרבה שלוחים למקום.

מספר הרב הגאון **רבי אליעזר טורק שליט"א** בספרו **'אוצרותיהם אמלא'**: את דמדומי החמה של יום שלישי י"ח באדר תשל"ד איני יכול לשכוח, ביום זה נסתלק לגנזי מרומים הגאון הצדיק **רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל**, משגיח ישיבת פוניבז'.

במהלך הללויה ובימים הבאים עמדו גדולי התורה על גדלותו של המשגיח, כל אחד בסגנונו ואפיו, אולם הצד השווה שנשזר בהספדים היה שימת הדגש על עבודת האמונה שלו, **ועל החייאת מעמד יציאת מצרים בחוש**, אותה חרט על דגלו כעיקר המגמה של יהודי בעבודת השם.

המשגיח הגאון הצדיק **רבי שלמה וולבה זצ"ל**, הטביע אמירה שעוררה בשעתו הדים רבים ותיזכר לדורות: **"היוצא האחרון ממצרים נסתלק מן העולם"** ואילו תלמידו הגאון הצדיק **רבי גדליה אייזמן זצ"ל** משגיח ישיבת 'קול תורה' הפטיר: **"הוא היה היחיד בדור במעלה הזו של 'זהחי יתן אל לבו', לראות בחוש את האמונה והבטחון"**.

רבי אליעזר טורק מספר בערגה: עדיין מהדהדות באזני, מילים מסוימות בשיחות, אותן היה המשגיח חוזר ושונה פעם אחר פעם בהברה פולנית נוקבת ובנהמת לב, תוך כדי דפיקה עזה על הסטנדר: **"אמונה!" "יציאת מצרים!" "תורה!" "תפילה!"**...

אחד מתלמידי המשגיח מתאר את ענין "יציאת מצרים" בהיכלה של ישיבת פוניבז' בחיי חיותו של המשגיח כך:

"מי שזכה להסתופף בהיכלא קדישא ישיבת פוניבז' בתפארתה, חש בעליל כי זכירת יציאת מצרים היא עיקר בדת, ולא די שלא תשכח מעימנו כזכירה של פעם בשנה בליל הסדר, אלא תמיד לא ימיש זכרונה מליבנו.

כשהיה מגיע זמן קריאת התורה בפרשיות שובב"ם, כבר מפרשת ויגש חשו כי הגיע הזמן לרכוש 'פספורט' ליציאת מצרים... באולם הישיבה הדהד מה שאמרו בקל"ם כי יציאת מצרים היא בגדר אב לבנין הרוחני והמורכב והשלם של עם ישראל, ואת הכל יש לייסד על גבי פרשיות אלו, וכמה מרוממת הייתה הרוח בישיבה הקדושה - תחת כנפי הוד המשגיח, כאשר כל באיה חשו שזכרון יציאת מצרים הוא מעיקר תורתנו ומיסודות חינוכנו.

ואכן בכל שנה כאשר באים שוב לקרוא את הפרשיות של חומש שמות, צפה ועומדת מול עיני דמותו הטהורה של המשגיח. הוא וחומש שמות היו תרי ריעין דלא מתפרשין. בחומש שמות מפורשות כל נפלאות ה' במצרים וכל יסודות האמונה, וכך גם המשגיח השקיע את עיקר עבודתו הרוחנית באמונה, ושוב פעם אמונה, וראה נחיצות תמידית לעורר ולהחיות בלב שומעי לקחו את יסודותיה ועיקריה!"

הרמב"ן (בסוף פר' בא) מקשה מדוע מבוססים עיקרי האמונה דוקא על יציאת מצרים? הרי כבר מעצם הידיעה על העולם, שבראו הקב"ה יש מאין, ישנה אפשרות לדעת על המציאות הבורא ולשאוב את יסודות האמונה?

תמצית ותורף דברי הרמב"ן הם, כי אמנם בריאת העולם יש מאין היא הוכחה כי יש בורא לעולם, אך עדיין היו בעלי דעות כפריניות שהכחישו את ההשגחה הפרטית, באמרם כי אין לה' ידיעה בנעשה בארץ לאחר שברא ה' את העולם, ועוד היו שהכחישו את המושג של שכר ועונש, ואמרו שאדם יכול לעשות כאן בעולם כרצון ליבו, מבלי לתת על כך דין וחשבון.

כדי להכחיש ולסתור במוחש את הדיעות הללו, הראה ה' את מציאותו והשגחתו בעוז ובגבורה באותות ובמופתים במצרים, הן שיש בורא לעולם -

'שמות'

כאשר התורה מציינת את הירידה לגלות היא כבר מרמזת על העוגן אותו צריך על מנת להחזיק מעמד בגלות. החלק הראשון על מנת להחזיק יהודי בגלות הוא לשמור על השם המקורי. על מנת לשמור על ההשתייכות לעם היהודי. ולשמור על הזכרון מהיכן באנו. כמו גם להקשות על ההטמעות וההתבוללות בגויים. החלק השני הוא להישאר מאוחדים ככל האפשר. הקהילתיות, שומרת על חברי הקהילה לא להיטמע. התורה מלמדת אותנו פרקים בחינוך. נאמר "חונך לנער על פי דרכו. גם כי יזקין לא יסור ממנה". על פי הדברים הנ"ל עלינו להכין את ילדינו להתמודדויות עתידיות במהלך חייהם. וכדי להכניס כראוי צריך שהעוגנים יהיו חזקים. משל לסירה העוגנת בנמל. בעת סופה, הרוח מטלטלת את הספינה לכאן ולשם. אך אם העוגנים חזקים מאוד, בסופו של דבר בשוך הסופה, האניה נותרת במקומה. אך אם העוגנים אינם חזקים, הם יקרעו במהלך הסופה והספינה תתרחק. עלינו להבהיר לילדינו מה משמעות שם יהודי. להדגיש להם מהו כור מחצבתם. על שם מי נקראו וכן הלאה. ככל שגדל גאות היחידה שלהם כיהודים, יגדל הסיכוי כי אף בעת הטלטלות בחייהם, הם יוכלו להישאר יציבים. וככל שיהיו מחוברים לקהילה, כך תשמש עבורם הקהילה כשובר גלים. המחליש את עוצמת הסערה, ומסייע להתמודד עמה. שבת שלום ומבורך.

לייעוץ וסיוע ניתן להתקשר 0523898468.

ספר שמות המציין את הגלות והיציאה ממנה, פותח במילים: " וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאֹרֶ" . מהו הציון של ה"שמות". מה היה חסר אם היו אומרים "ואלה הבאים מצרימה"? כמו כן, מדוע מציינים "את יעקב איש וביתו באו"? מסופר על יהודי שהגיע לאדמו"ר לבכות כי פרנסתו דחוקה ביותר. אחר זמן מה הגיע לאדמו"ר בציינו כי הציעו לו לשכור פונדק רווחי בכפר מסויים. דא עקא, שבכפר זה אין מנין. ואין חיים יהודיים פעילים. והוא אינו מבין איך יוכל לחיות במקום כזה. מה לעשות? אמר לו האדמו"ר: תשכור את הפונדק. בתנאי שאחת לחודש תבוא אליי לספר לי מה קורה. סבר וקיבל. עבר היהודי לאותו פונדק. ואחת לחודש הגיע לשוחח עם האדמו"ר. אכן פרנסתו השתפרה מאוד. והוא עמד בדיבורו. אחר כמעט שנתיים. אומר האדמו"ר ליהודי, עליך לשוב לעיר. מה קרה? תמה היהודי. ענה לו האדמו"ר: בעבר, בכל חודש, התלוננת על הקושי בתפילה ללא מניין וללא הרגשה של חיים יהודיים. כל עוד אתה חש בחסרונם, זהו סימן טוב. שלא התרגלת למצב. וכעת פעם ראשונה ששמעתי שאתה מרוצה. דבר המבטא שהתרגלת למצב. אם כך תשוב כעת לעיר.

משולחן בית הדין'

התשלום של חברת הביטוח אינו תיקון אלא תשלום שווי הנזק. לפיכך, אדם שרכבו ניזק בתאונה יכול לבחור לקבל את הכסף ולא לתקן את רכבו. מכיוון שכך, אין משמעות לתשלום שבוצע בפועל על תיקון הנזק. ולענין שלפנינו עולה כי שווי הנזק לרכבו של אור הוא 5000₪. למזלו של אור, הוא הצליח למצוא מי שיתקן את הנזק בפחות. למרות שהפוגע השיג את ההנחה, אין לו זכות בכסף כלל. וכדברי הגמרא "כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חברו". לדינא, אור אינו מחוייב להודיע לחברת הביטוח כמה עלה התיקון בפועל. וגם אינו מחוייב לשלם לפוגע מעבר למה ששילם על התיקון בפועל. שבת שלום ומבורך.

שאלה: באחד הבקרים כאשר אור נסע לעבודה ברכבו, פגע ברכבו אדם אחר. הפוגע מיד לקח הודה באשמה ולקח על עצמו אחריות מלאה. הוא הציע לאור לדאוג לתיקון המכונית. אור שמח על החסכון בטרחה. ואחר שיחה עם נציג חברת הביטוח סוכם כי הפוגע ידאג לדו"ח שמאי ולתיקון הרכב. ואכן, כך נעשה. הפוגע דאג לדו"ח שמאי ותיקן את הרכב על חשבוננו עד להגעת הכסף מחברת הביטוח. כאשר הגיע הכסף מחברת הביטוח התברר כי הנזק לפי דו"ח השמאי הוערך ב5000₪ בעוד בפועל הפוגע שילם במוסך של חבר שלו כ3000₪. למי מגיעים ה2000₪ הנוספים?

תשובה: על מנת לענות על השאלה, יש להקדים להגדיר את מהות התשלום של חברת הביטוח לנפגע.

פתרון לחידה משבוע שעבר:

- מה למדים מברכת יעקב ליוסף: "האלוקים הרועה אותי...מלאך הגואל אותי?" פסחים קי"ח. **תשובה**- למדים שקשה הפרנסה מהגאולה, שכן לגאולה מספיק מלאך ואילו לפרנסה יש צורך בקב"ה עצמו!
- ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה" (מח, כ). מדוע הם נבחרו כסמל לברכה? **תשובה**- בגלל שהם נולדו וגדלו במצרים ולמרות זאת שמרו על יהדותם, לכן הם מהווים סמל לכל יהודי שיהיה בגלות שישמור על דתו ועל מורשת אבותיו.
- על מי בפרשתנו נאמרו הביטויים הבאים: א. פחז כמים. ב. חכלילי עיניים ג. רובץ בין המשפתיים? **תשובה**- א. ראובן ב. יהודה ג. יששכר
- "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין": א. מה פירוש המילה בן פורת? ב. מדוע זכה יוסף שלא תשלוט בו ובזרעו עין הרע? (ברכות כ"א) **תשובה**- א. בן-חן. ב. כי במפגש עם עשו עמד לפני רחל והסתיר את אימו מעיניו של עשו, וכן מנע את עינו מאשת פוטיפר.
- יוסף חי רק 110 שנים. מדוע לא חי עד 120 שנה? **תשובה**- ליוסף הופחתו עשר שנים כנגד עשרת הפעמים ששמע מאחיו " עבדך אבינו " ולא מחה על תואר עבד שניתן לאביו! (חמש פעמים שמע מהאחים וחמש פעמים מהמתרגם).

חידה

- לפי המדרש ישנם עשרה שמות למשה. מדוע נבחר עבורו השם משה שנתנה לו בת פרעה?
- "ויאמר ה אל משה... מתו כל האנשים המבקשים את נפשך". מי האנשים?
- עין ברש"י וענה מי היו המילדות ומה משמעות שמותיהן.
- "ותשלח את אמתה". ציין שני פירושים לכך?
- "ויאמר לו יתרו לך לשלום". מה נלמד מכך?

שיעורי תורה לנשים ונערות ימי שני בשעה 20:45
 אהל - אמונה, הפקפה, הבית היהודי, חינוך ודעה

בזכות נשים

אתי בעקת את התפילין לאחרונה? בדיקת תפילין ביביע אומר

חברי הקהילה שואלים

משום רוח רעה אינו דומה רוח רעה שחל על האדם שקם משנתו שהיא רוח רעה חזקה כמבואר בזוה"ק (פרשת וישב) ובגמרא (ישב), מה שאין כן שאר דברים אין הרוח רעה חזקה כ"כ ובקל מסתלקת מן האדם, וכמו שכתב באליה רבה (ס"ק י"ב) בשם מקור חיים, שהיוצא מבית הכסא אף שרוח רעה שורה עליו מ"מ אינה בת מלך ואינה צריכה כלי וכן ההולך בין המתים והמשמש מיטתו, אבל היוצא מן המרחץ והנוטל ציפורניו וכו' אין צריך נטילה ג"פ כלל, וגם הגאון רבי יוסף חיים בן איש חי (פרשת תולדות) כתב שאין רוח רעה זו שורה עליו כמו בקם משנתו אלא מעט ולכן לא צריך להקפיד בזה שלא ילך ד"א בלא נטילה ובשאר הדברים, וחילק הדברים לג', שהיוצא מבית הכסא ומבית הקברות והמשמש מיטתו צריכים נטילה ג"פ ובכלל, והיוצא מהמרחץ והנוטל ציפורניו צריך נטילה בכלי פעם אחת, ושאר הדברים אין בהם אלא רק נדנדו רוח רעה וסגי שיטוף ידיו.

וכן מדברי מרן השולחן ערוך, משמע שלא צריך בהני כלי: שהרי גם בנטילת ידיו בבוקר שהוא חמיר טפי, כתב מרן, טוב להקפיד בנטילת ידים שחירת כלל הדברים המעכבים בנטילה בסעודה, ובאלו הדברים בסעיף י"ח לא הזכיר כלל דין זה, וגם נטילה ג' פעמים אינו צריך, שבסימן קס"ח סעיף א' כתב וז"ל "העושה צרכיו ורוצה לאכול, יטול ב' פעמים על הראשונה מברך אשר יצר ועל השנייה מברך על נט"י ואם אינו רוצה ליטול אלא פעם אחת לאחר שפך פעם אחת על ידיו ומשפשף יברך אשר יצר ואח"כ בשעת ניגוב יברך ענט"י", הנה דאף בעשה צרכיו שהוא חמור יותר מכל המזכרים בסעיף י"ח לא הצריך מרן ג"פ וכן הביא משם ראייה באשל אברהם בוטשאטש (שם), וראה בילקרי"י (סימן ד סעיף ע"ח בהערה). וכל שכן בימינו שגם רוח רעה של בוקר נחלשה כנזכר בדברי מורינו היב"ע בכמה מקומות (כ"ש באלו)

לכך מעיקר הדין: גם היוצא מבית הכסא מעיקר הדין אין צריך ליטול ידיו ג"פ מתוך כלי, ומ"מ מנהיגו לשתוף ידיו ג' פעמים והרוצה להחמיר על עצמו ליטול מכלי, שזה בקל היום, שבכל כיור מזומנת לו נטלה תע"ב, והמחמיר באלו קדוש יאמר לו, ומ"מ ודאי שלא יפסיד בשביל חסרון הנטילה עניית אמן או תפילה או לימוד תורה, וכ"ש בשאר דברים שהוזכרו בשר"ע שמעיקר הדין די ברחיצה, ובנוגע בגופו במקומות המכוסים עיקר הטעם הוא משום נקיות ולכן כשהוא באמצע לימודו יכול לשפשף ידיו בכל דבר ולא צריך לבטל מלימודו בשביל ליטול ידיו ומ"מ יזהר שלא יגע במקומות המכוסים בתפילה בסעודה ובלימוד התורה כמבואר במרן (ס"ס ד), ובעולה מן הרחצה באמבטיות שלנו ובברכת שחיה וכד' שאינו מקום הזעה א"צ נטילה כלל מעיקר הדין שהרי יכול ליטול שם ידיו (ילקרי"י ס"ד סעיף מ"ב) ובנתלכלכו ידיו בדבר שאינו טינופת אלא לכלוך בעלמא כגון טיט וכד' די ברחיצת אותו מקום ואין צריך כלל נטילה.

בנידון מה שנתעורר על ידי חברי השיעור שיחיו לאורך ימים טובים, האם ביוצא מבית הכסא, מסתפר, גוזז ציפורניו וכיוצא בזה במה שהוזכר בשולחן ערוך שיטול ידיו, האם צריך נטילה בכלי וג' פעמים או שמספיק רחיצה בלבד? **בגמרא פסחים** (ק"ב ע"א) המקיז דם ולא רוחץ ידיו מפחד שבעה ימים, המסתפר ולא רוחץ ידיו מפחד שלשה ימים, נוטל ציפורניו ולא רוחץ ידיו מפחד יום אחד ולא יודע ממה מפחד, **ובב"י הביא בשם ר' דוד אבודרהם**, ששבעה דברים צריך נטילה לאחריהם: הקם מן המיטה, היוצא מבית הכסא, היוצא מבית המרחץ, הנוטל ציפורניו, החולץ מנעליו, הנוגע ברגליו, והחופף את ראשו, והוסיפו עליהם ההולך בין המתים והנוגע במת והנוגע בכינה והמשמש מיטתו, **ואמרו חז"ל** מי שעשה אחת מכל אלו ולא נטל ידיו, אם תלמיד חכם הוא תלמודו משתכח ואם אינו ת"ח יוצא מדעתו. **וביאר האליה רבה** שהכוונה שיבוא ח"ו לידי עבירה כיוון שאין אדם חוטא אלא אם כן נכנסת בו רוח שטות.

ובמרדכי (הובא בב"י) כתב ועל הדברים שצריכים נטילה, ששאלת אם מספיק נקיון בלא מים כגון בבגד או בעפר, כיוון שזה דבר של סכנה ואי אפשר להוכיח בפרוש אם מספיק נקיון בכל דבר או לא, טוב להחמיר במים.

ובשו"ע (סימן ד' סעיף י"ח) כתב אלו דברים צריכים נטילה במים ומנה כל אלו הדברים, **ודקדק במג"א** (שם ס"ק י"ז) שצריך רחיצה במים דווקא וכדברי המרדכי, אבל בכלי אין צריך, וכ"ה בט"ז ועוד אחרונים.

וצריכים אנו לידע כי האדם הוא כלי שרת לעבודת הבורא יתברך ולא רק בשעה שהוא לומד או מתפלל אלא בכל שעה ושעה, כי בצלם אלוקים ברא את האדם, ובכל דרכיך דעה, ולכן וודאי שהאדם צריך לשמור עצמו בנקיות תמיד וראה מה שכתב בספר עמק ברכה (להגאון ר"א הורוויץ תלמיד הרמ"א ואבי השל"ח) שנקיון הגוף הוא מובא גדול לנקיות הנפש.

ומכל מקום ברוב אלו שהזכרנו שצריכים נטילה אינו מדין נקיות בלבד אלא משום רוח רעה ששורה במי שעושה אלו הדברים, וכמבואר בגמרא פסחים שמי שאינו רוחץ ידיו אחר תספורת, נטילת ציפורנים והקזת דם מביאו לידי פחד, וזה וודאי מחמת רוח רעה השורה בו, וכן שאר הדברים שאמרו שאם עושה אלו ואינו נוטל ידיו תלמודו משתכח וכו' זה מחמת ששורה עליו רוח רעה, וראה מה שכתב בספר חסד לאלפים, מתוך דברי מרן נשמע שכשלא נוטל ידיו גורם פגם ואחזית הטומאה והקליפות שנשמתו, לכן טהור ידים יוסיף אומץ ויזהר בכל אלה ליטול ידיו כדי לבער הטומאה מן הקודש, ואף אם יראה לעיניים שלא תאונה אליו רעה ידע נאמנה שדברי רבותינו חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים וכו', וא"כ לכאורה היינו צריכים להצריכו נטילת ידים לסרוגין בכלי ג"פ, שעל ידי זה מסתלק הרוח רעה כפי שנתבאר בב"י בתחילת הסימן לגבי הקם מן המיטה בבוקר, אלא שוודאי יש לומר שאף שיש כאן

המשך - מורנו ורבנו הלכה למעשה

ז לא תקנו חכמים להדליק הנרות בערב שבת אלא בביתו הפרטי של אדם, כדי לסעוד סעודת שבת לאור הנר, שזהו בכלל כבוד שבת, אבל בבית הכנסת אין צריך להדליק נרות, ודי במה שבת הכנסת מואר באור החשמל, והנוהגים לברך על הדלקת הנרות בבית הכנסת, טעות הוא בידם, וברכתם לבטלה, ויש לבטל מנהגם.

ח פתילה שמדליקים בה לכבוד שבת צריכה להיות פתילה הנמשכת אחר השמן שתדליק יפה, וכן השמן שמדליקים בו לטבת צריך שיהא שמן שנמשך יפה אחר הפתילה, אבל פתילה שאינה נמשכת אחר השמן, כגון משי או צמר ופשתן שאינו מנופץ יפה, וכן שמן שלא נמשך אחר הפתילה כגון שמן קיק ואלה וחלב, אין מדליקין בהן, משום גזירה שמא יהיה אור הנר אפל, ויטה את השמן לפתילה בשעה שבא להשתמש לאורה. ושמן של גרעיני צמר גפן בזמן הזה מותר להדליק בו. ונרות שעוה שלנו שכורכים סביב הפתילה, מן הדין מותר להדליק בהם, אולם (כיון שיש חולקים) יותר נכון לנהוג להדליק בנר של שמן, [ונרות של פרפרין שבזמנינו שמאירים כראוי, מותר לכ"ע להדליק בהם לכבוד שבת]. ושמן זית מצוה מורה המובהר, כי הרגיל בנר היוני לו בנין רבנן, והנוהג כן זוכה לבנים המאירים בתורה באור תורתם. ולכן טוב להזהר להדליק בשמן זית. ומעשה באדם אחד שהאריך ימים, ולא מצאו לו שם זכות אלא שהיה נוהג שלא להדליק נרות שבת אלא בשמן זית בלבד.

ט המדליק נרות שבת צריך להדליק את רוב הפתילה היוצאת מן הנר, כדי שמיד שישלך ידו תהיה השלהבת עולה יפה, כמו בהדלקת מנורת בית המקדש. ומן הדין אין צריך להבהב הפתילה, ויש שנהגו להדליק הפתילה ולכבותה, כדי שתהיה מחורכת ותאחז בה האור יפה. ומיהו אפילו למנהג זה, בשבת שלאחר יום טוב, מדליקים בפתילה שאינה מחורכת, כי ביום טוב אי אפשר להבהב את הפתילה.

י כל שאפשר להשיג נרות שמן או שעוה, בודאי שעדיף לצאת בהם ידי חובת הדלקת הנרות של שבת יום טוב, כיון שיש בהם היכר מיוחד שנעשו לכבוד שבת יום טוב, ונכון לכיון בברכה שקודם ההדלקה, לפטור בברכות גם את הדלקת החשמל שידליק לאחר מכן.

ומכל מקום במקום שאין אפשרות בשום פנים להשיג נרות שמן או שעוה, אפשר לברך ולהדליק על נרות חשמל, ויוצאים בהם ידי חובת ההדלקה. [שכל מאור המחובר לפתילת שמן או שעוה נקרא נר, וה"ה בחשמל שהמאור נתלה בחוטי החשמל נקרא נר, וכל שכן נרות גזא שיש לו עיקר, וכיון שהחשמל הוא אש בוערת,

יוצאים בו כשאין אפשרות בשום אופן להשיג נרות שמן או שעוה, כיון שהעיקר שיהא דבר "הדולק" ומפיץ אור. (א"ה ולפי דברי מורנו זיע"א הקדושים יש לדון בנרות ליד או אפילו פלורוסנט כיון שאין שם חוטי חשמל ואש בוערת ודו"ק. ובפרט כשאפשר להשיג ע"פ נרות חשמל עם חוטי חשמל). וה"ה לילדת שנמצאת בבית החולים ואין באפשרותה להדליק נרות שמן או שעוה, שתברך על האור החשמל. (שם עמוד ר"א- רט"ו).

יא מה שנוהגים בבתי מלון להעמיד שלחן מיוחד בפרוזדור, וכל הנשים שמתארחות שם מדליקות נרות בברכה על השולחן הזה, ובשאר החדרים אין אלא אור החשמל בלבד, הברכה על הנרות הללו היא ברכה לבטלה ובפרט שעיקר כבוד ועונג השבת צריך להיות במקום הסעודה של שבת, ולכן אם אי אפשר לכל אחת להדליק נרות שבת בחדרה מחשש דליקה, ידליקו את אור החשמל לכבוד השבת "ובברכה" וכו"ל. (שם עמוד רט"ו).

יב ראוי מאוד לכבות את אור החשמל קודם הדלקת הנרות בשמן או בנרות שעוה, ולחזור ולהדליקו אחר הדלקת נרות שבת, ולכוין בעת הברכה לפטור את מאור החשמל, אשר באורו הגדול נראה אור לאכול ולהינות מאורו. [וגם אחינו האשכנזים שנוהגים לברך על תוספת אורה, נכון שיקפידו לכבות קודם את אור החשמל. וכשחל יום טוב בערב שבת שאסור לכבות קודם את אור החשמל, יסדרו הדבר מערב יום טוב ע"י שעון חשמלי, באופן שיכבה את אור החשמל קודם ההדלקה לכבוד שבת, ואח"כ יודלק שוב החשמל ע"י השעון].

יג כשם מצוה להדליק נרות בערב שבת לכבוד השבת כך מצוה להדליק נרות לכבוד ימים טובים, שבכל הימים הטובים נאמר "מקרא קודש", וקודם ההדלקה יש לברך בא"י אמ"ה אקב"ו להדליק נר של יום טוב, ועדה שנהגה בחז"ל שלא לברך על ההדלקה ליום טוב, הואיל ועתה זכתה לעלות לארץ ישראל, עליה לנהוג כמנהג ארץ ישראל, לברך על הדלקת הנרות לכבוד יום טוב.

יד אישה שהדליקה נרות שבת ואחר כך הרגישה עצמה שהיא צמאה למים, מותר לה לשתות מים לצמאה, או לשתות תה או קפה, כל עוד לא שקעה החמה, אפילו לדעת מי שאומר שהדלקת נרות עושה קבלת שבת. [מפני שאינה אלא קבלת שבת ביחיד, ומכל מקום בבין השמשות אסור לה לשתות, וכל שכן אם התפללה תפילת ערבית של שבת. ועיין בהל"ע (ח"ג עמוד י"ט) שמי שלא קיבל שבת אפילו ביחיד, והוא צמא מאוד, שרשאי לשתות מים אפילו בבין השמשות, להפיג צמאונו. וכיעו"ש ודו"ק. (שם עמוד רכ"א).

חייב אדם לקבוע זמן ללימוד תורה כל יום שיעור תורה ביביע אומר